Ч. 190. Львів, середа дня 7. вересня (25. серпня) 1910. Річник XIV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів: з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми зирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация. і експедиция »Руслана« при ул. Оссоліньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Социялїсти проти народної автономії.

— —

(Х) При иншій нагоді згадували ми про спір, який повстав серед австрийскої социяльної демократиї. Именно ческі социялдемократи домагали ся узгляднення народної автономії в социялдемократичних орґанізациях і се домаганє поставив також ческий социялдемократ Немец на VII-ім зїзді межинародної социялдемократиї в Копенгазї. Однак внесенє тов. Немеца, щоби узгляднено народну автономію в спілковій орґанізациї социялдемократичній, котра вимагає орґанізацийної одноцїлости в кождій державі, відкинув социялїстичний конґрес в Копенгазї всіми голосами проти голосів ческих социялдемократичних відпоручників. Вправдї российскі, польскі, французскі і бельґийскі відпоручники намагали ся своїми плятонїчними поправками осолодити гірке упокоренє ческим социялїстам, однак се вийшло на справдешну наругу над ческими товаришами. Перед кількома роками прославлювано на весь сьвіт в социялїстичних і їм споріднених вільнодумних часописях берненьску проґраму з вивіскою народної автономії, а ческі відпоручники социялдемократичні покликуючи ся на сю проґраму, домагали ся примінення сеї проґрами і народної автономії в спілковій орґанізациї а передовсім в орудуваню грошевими засобами, однак все те відкинув конґрес в Копенгазї. Нїчого не помогла бундючність ческих социялїстичних відпоручників, з якою они справдї в дусї своєї пісні „hrom a peklo“ виступили на конґресї, не помогли грімкі погрози тов. Модрачка і наостанку ческі відпоручники були приневолені піддати ся постановам конґресу, відклонюючи від себе лише одвічальність за можливі наслїдки. Побідив отже централїстичний дух Адлєрів, котрі і у Віднї в справі ческих шкіл ішли рука в руку з нїмецкими централїстами, социялїстична межинародівка і дальше стає на услуги загрівно Адлєрівским централїстам, як і ческим автономістам, а для осолоди гіркої долї сим останним поручає Адлєрівцям звертати бачність на язиково-культурні потреби Чехів. (Пригадуємо, як на однім з попередних социялїстичних конґресів не признано українській социялдемократиї права до утвореня окремої секциї а вміщено її під »московску шляпу«).

Таким способом ческі відпоручники социялдемократичні в Копенгазї понесли важке пораженє. Речник Німеччини напятнував їх зрадниками, Американцї і Французи глузували з них, Поляки і Москалї цурали ся їх, так, що були они приневолені упокорити ся перед великодушною снисходительностю Адлєра, щоби зовсім не розгромили їх такі товариші як Жоре́, Вандерфельд ітп.

Тов Немец виїхав з Праги до Копенгаґи з наміром, щоби там виборoти ческому пролєтариятови автономію і віднести побіду над централїзмом віденьских товаришів, а тимчасом там єго переголосували і висьміяли товариші всіх инших народностий. Они не хотять допустити до якої небудь ческої автономії ані в спілках, ані в грошевих справах, взагалі не хотять знати народної автономії, котру ще так недавно славили на основі проґрами з Берна. Чехи не мають бути рівні з рівними, як сего домагав ся в своїй резолюциї тов. Немец, але підвладними і прислужниками віденьских централїстів, а Немец вертає з конґресу до Праги не яко витязь, але побитий і упокорений, з пустими і звязаними руками.

Можна собі уявити, яке роздратованє викличе ухвала Копенгаґского конґресу посеред бундючної ческої социялдемократиї, котра певно не схоче позволити, щоби їй наложено намордник. Доси мав відому славу посеред віденьских централїстів „твердий ческий лоб“, отже можна вельми сумнївати ся, чи ческа социяльна демократия, котра тепер так горячо стояла за своєю народностю і лише тим способом осягнула таку перевагу посеред инших ческих сторонництв, схоче так з легким серцем підчинити ся межинародівцї, її ухвалї і поступати дальше під приказами межинародних проводирів. Се була би незвичайна зміна в поглядах і становищу ческих социялїстів, се було би полишенє тих окремих питоменностий, відреченє ческої социялдемократиї від своєї народности і її змагань. На основі дотеперішних подій і різкого становища ческої социялдемократиї годі повірити в можливість такої наглої зміни. Навпаки треба сподївати ся, що після повороту з Ко

* * *

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

—

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

— Дійсно — одвітив я з неохотою.

— А я багато думала про них!

І який наслїдок твоїх думок?

— Висьміють мене отець парох.

— Нїколи не сьмію ся. Не маю звичаю сьміяти ся надмірно.

— Отче, гадаю... та..

— Говори, дитино. Про що ти гадала?

— Гадаю, що стиґмати! — висловила вкінци і сильно почервоніла.

Я остовпів так, що і слова не в силї був промовити. Чиж се можливо? Чи дійсно мала би мешкати між нами сьвята?

— Не гнївають ся на мене о. добродій?

— Нехай Бог боронить, моя дитино. Скажи тільки, чи говорила ти про се Алїциї?

— Ох, нї! Не посьміла би я за нїщо в сьвітї! Се було би для неї величезне потрясенє.

— Нехай отже сї домисли лишать ся тайною між нами. Чекаймо, що буде далї. „Abscondisti haec a prudentibus et revelasti ea parvulis.“

Вечером, при сьвітлї лямпи, кинув я оком на сидячого за столом сотрудника і побачив, що лице його стягнуло ся і стратило румянцї, очи запали ся а коло ушний виднїли ся жмутки сивого волося.

— І ти, безталанний молодче, маєш свої стиґмати! — шепнув я мимохіть в души.

——

Роздїл XXXI.

Все в ладї.

Душа Джіма Діді захитала ся страшно. Спокійний і добродушний сей фільософ стратив рівновагу. Можна було се пізнати в троякий спосіб: то задумував ся глубоко в часї обіду; то ликав лакомо чарку чаю одну за другою; то халасував цїлі полумиски бараболь; то виголошував дивні монольоґи, в яких проклинав себе огидними словами; то вкінци грозив пястуками, звертаючи ся в сторону хати сотрудника так, що вкінци його чесна супруга занепокоїла ся чимало.

Раз, коли почула із замкненої спальнї такі вислови, як: Но щож, добре тобі тепер! Ходи сюди, лайдачино! Треба тобі буде бефштик на око, не до черева, ти драбуго!“ — впала там і побачила Джіма, як валив кулаками по завішенім сїннику на стінї, неначе се був страхопуд з крови і мяса.

— Що робиш? закликала неспокійно жінка.

— Лиши мене, жінко. Я збожеволів! — отвітив.

Не було сумнїву, що такий стан мусів допровадити до вибуху. Дійсно таки дійшов та не в наслїдок запаху бефштиків з цибулею, що смажили ся в кухні сотрудника; нї наслїдком сліз Лїзи, що на подобу ридаючої Ніоби, появила ся від часу до часу і могла зворушити навіть серце менше чутливе від Джімового; нї наслїдком проклонів кільронанськиx жінок, що кололи Джіма висловами саркастичними, зверненими на адресу мужеського пола: „Які ми вояки! — говорили. — Нїби вправляють ся, роблять штуки, мають капралів, фельдфеблів а не уміли би навіть загнати до хліва стада гусий! Отже іде їх капітан, Джім Діді! Глядіть, як надув ся а тимчасом двох вовків дублїньских сидить у сотрудника і обідає його! І нема в Кільронанї людини, що сьміла би їх доторкнути!“

Нї! Вибух наступив, як звичайно в таких случаях, наслїдком дуже слабої причини. Отсе Джім Діді, нахилений в своїм городї над грядкою капусти, почув нараз у воздусї дим цигара, невинного циґара, що стреміло між зубами одного з королївських урядників.

Джім закляв, кинув сапу і влетів до хати.

— Собаки! Чоловік не в силї вже сего видержати. Не говори, жінко, нїчого, примкни собі писочок, кажу тобі з дай менї горячої води, мила і ручник.

Жінка сповнила приказ і пішла до кухнї, очікуючи, яка буде нова проява Джімового божевілля.

Тимчасом із спальнї долїтало від часу до часу грізне мурконанє і цїлої чверть години минуло, заки Джім появив ся на порозї. А появив ся так змінений, що жінка не знала, чи її змисли в порядку.

— Ради Бога, Джім, чи се ти, чи твій дух? — крикнула.

Се не був однак дух а чоловік пристойний, шість стіп високий, із причесаним волосем і бакенбардами, лискучими від помади. Мав на собі довгий сурдут з аксамітним ковніром — дар ще о. Лєверті — а старість його покривав вечірний сумерк.

пенгаґского конґресу чеські социялдемократи будуть дальше обстоювати своє домаганє до народної автономії, наколи не схотять дати иншим ческим сторонництвам оружє в руки до їх поборюваня, а се може викликати дальший розлад і розстрій в таборі австрийскої социялдемократиї. На всякий спосіб в таборі австрийскої социялдемократиї почне ся тепер дальше домашня боротьба.

Як я став нервовим?

(Подорожні замітки).

(Конець).

Вернувши домів, мав я раз діло до староства в П. в урядовій справі. Я завсїгди на тілько чемний, щоби не прийти нїколи не в пору; тому і тодї я прийшов в своїм часї т. зн. в урядових годинах. Мимо того не входжу сам, але питаю возного, чи п. староста є в бюрі і чи можна з ним видїти ся. Якраз тепер пора, каже до мене возний, прошу іти. Я не звик без зголошеня входити, кажу до него, будьте так добрі і зголосїть мене пану старостї. Алеж не треба, відповідає возний, пан староста не каже нїколи нїкого зголошувати; ту кождий іде просто до пана старости. Коли так, думаю собі, то піду і я без зголошеня, отже і іду. Приходжу під двері, пукаю — нїхто не відзиває ся. Чекаю. По якімсь часї пукаю другий раз — нїчого — пукаю третий раз — нїчого. Може нема нїкого, думаю собі і надслухую: чую хтось є в серединї. Мене схватила нетерплячка; зденервований пукаю сильнїйше, бо не буду вертати ся з нїчим; яж їхав кільканайцять миль, то і дорога мене коштує, а впрочім можу і другий раз дармо приїхати і третий і т. д. На моє сильнїйше пуканє хтось так якби відозвав ся. Я війшов і побачив вкінци лице старости п. Л. Представляю ся, хто я є і за чим приїхав. Вдарило мене з самого початку вже то, що пан староста не зволив на мій уклін навіть головою кивнути, а моїх слів якби не слухав; вкінци бовкнув щось невиразно і відвернув ся від мене, авдиєнция була скінчена. Я вільний горожанин, подумав я собі, та і занимаю якесь становище в суспільности, а пан староста поступає собі зі мною в той спосіб; тай і від разу повстало в менї сильне бажанє не оглядати нїколи облича не тілько старости, але й нїякого иншого урядника. Виходжу, а перед відходом я впевнив ся, що пан староста не розуміє ся анї на уклонї, анї навіть на основах чемности, отже виходжу вже, не кивнувши головою. Але ся візита у пана старости мала свої наслїдки: она посунула відразу мою нервовість о високий степень.

Але ледви що вже зачала успокоювати ся моя нервовість, та якось прийшли вибори. Здавало ся менї, що я маю якісь права, та й якісь обовязки, котрі належало виповнити.

Тож беру леґітимацию, тай іду до голосованя; але тут дізнав я сильного розчарованя. Під брамою, яка вела до виборчого льокалю, стоять жандарми з наїженими баґнетами. І о диво! Ті жандарми, що мене поздоровляли завсїгди перед виборами, тепер стоять немов мраморні статуї, удають, що мене не видять. Стараю ся звернути їх увагу на себе, не удає ся. Тож витягаю леґітимацию і показую, що я горожанин, що маю певні права: і се їх не зворушує. Вже менї відбігла вкінци і охота від голосованя і я хотів зречи ся свого права: аж тодї доперва мене пустили. Я довгий час не міг собі витолкувати поведеня жандармів, котрі по виборах зачали мене поздоровляти; як перед тим, аж один факт вияснив менї справу. До оцїнкової комісиї особисто-доходового податку мали добирати якихсь двох членів. Пішов і я голосувати. Тому, що голосованє було устне, то я і навів голосно імена і назвиска двох поважних урядників. Колиж ту, каже до мене урядник, голосують всї на Ісаака Л. і Якова М. (імен собі вже добре не пригадую), то прошу на них дати голос. Алеж я християнин, відповідаю, то менї навіть не випадає дати голосу на кого иншого, як на християнина. Колиж ту, каже знова урядник, що відбирав голоси, нема надії, щоби перейшли ті, на котрих ви даєте голос; впрочім ходить тут лише о двох членів, що не будуть могли рішати справу сяк або так. Алеж я маю знов певні засади і після принятої засади тут не можу инакше голосувати, нїж я голосував. І я вийшов з виборчої салї. Але мене переслїдувала по дорозї гадка, як може урядник впливати на се, на кого я хочу дати свій голос, яж прецїнь під тим зглядом повинен мати повну свободу! Чиж не признасть менї кождий, що при таких обставинах можна дійти до найвисшої степени нервовости?

Минуло ся уже то всьо, аж тут зачинають часописи звіщати, що в Іспанії вибухла революция, а на верх випливає якийсь там учитель Феррер, що найбільше заслужив ся около тої революциї, а котрого кромі того було найбільшою заслугою закладанє безрелїґійних шкіл і ширенє атеїзму, та що за то, що дав ся приловити на участи і то визначній в революциї засуджено єго на смерть і розстріляно. Се дїла, що певно не заслугують на похвалу. Але беру „Дїло“. Не вірю своїм очам: що „Дїло“, котре предплачують многі сьвященики, виписує Ферреровн довгу апольоґію. Пан Лозиньский старає ся всїми силами зробити єго навіть мучеником. Колиж я довідав ся з иншої сторони, хто то був Феррер, що то був віроломник, обманець і т. п. то мене пірвала досада, як можна таке в ›Дїлї‹ писати?! та що варт часопись, котра стає в оборонї злочинця?! Чи то се має бути обороною вільної думки?

Та лихови звичайно нема кінця. От дійшла і до нас телеґрама, що там щось скоїло ся на унїверситетї у Львові, та що Wiek Nowy приносить перші відомости. І от скортїло мене купити, та перечитати одно число, потім друге і т. д. Коли я довідав ся, що там дїяло ся, то пірвала мене аж лють. Аж ось читаю в однім числї тверезий голос якогось горожанина, з котрого кождого слова проблискувала мудрість і любов до своєї вітчини. Тоті слова дїлали на мої нерви неначе бальсам. Коби то більше таких розумних людий, подумав я собі, то небавом запанувало би щастє і на нашій нещаснїй землицї. Але мої мрії о тім можливім щастю розвіяли ся скоро, бо таки в тім самім числї читав я дальше про сї події і т. п. І подумав я собі. Людий не поправлять не то кари Дантейского, але навіть справдїшного пекла.

Щоби однак не розстроїти цїлковито своїх нервів, то не лиш сам не курю, але утїкаю від тих що курять; де вже знаю, що є вивіски звіщаючі, що там можна дістати горівку і ріжні пальні напитки, то відвертаю лице, а що найменше примикаю очи; від полїциянта і жандарма утїкаю поза місто, а коли не можна, то бодай на другу улицю; з старостами не маю на щастє нїяких інтересів; виборів тепер нема, „Дїло“ і „Wiek Nowy“ перестав я читати зовсїм. І так успокоїли ся мої нерви цїлком; не знаю лиш, на як довго....

Ільма.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстер-предсїдник бар. Бінерт, як звіщають з Відня, вернув вчера з лїтного відпочинку з Іґльс і сегодня розпочинає личні переговори з поодинокими провідниками парляментарних сторонництв. Сї переговори потривають 3—4 днї а бар. Бінерт бажає з тих переговорів дізнати ся про погляди ріжних сторонництв що до ческого сойму. Після тих переговорів мають розпочати ся дальші переправи..

Змаганє ческих сторонництв до утвореня одного спільного союза на основі засади більшости зустрінуло ся з прихильним відзивом христ. сусп. кореспонденциї ›Austria‹, бо по думцї сеї кореспонденциї лекше буде правительству порозумівати ся з одним великим союзом, опертим на строгій орґанїзациї, як з розбитими сторонництвами. Се може вийти також в користь державної ради, бо й лекше буде Нїмцям зединеним в однім „народнім союзї“ зближити ся до Чехів і порозумівати ся з одноцїлою народною орґанїзациєю.

Ческе дневникарство витає радо ухвали пражского зїзду. Hlas Naroda замічає, що тепер може ческий нарід на важку кинути весь полїтичний тягар і правительство буде приневолене числити ся з такою тїсною орґанїзациєю. Narodni Listy вважають се щасливим почином осїнної сесиї і радїють тим, що Чехи вийшли з полїтичного розладу та найшли ся разом. „Union“ зазначує, що змаганя до зединеня всїх ческих сторонництв зробили всюди добре вражінє і що змаганя до зединеня находять ся на добрій дорозї та не останутъ без добрих наслїдків.

Всепольске Słowo також добачає в тім признаку уздоровленя парляментарних відносин, бо се причинить ся до виходу з розладу і забагненя, а правительство опинить ся в осїннїй сесиї перед пятьма великими союзами, котрі будуть приневолені взяти на свої барки трудну парляментарну роботу і одвічальність за парляментарну дїяльність.

В Тиролю також приготовляє ся примиренє між тамошними консерватистами давними а християньскими суспільниками, а кардинал Качталєр, котрому мировий комітет подав звіт в сїй справі, висловив з того поводу велике вдоволенє і горяче бажанє, щоби вже закінчила ся братня межиусобиця. Письмо кардинала викликало велике вражінє в широких кругах населеня і неперечно причинить ся до успіху примиреня.

Непотвердженє нововибраного в Люблянї бурмістра д-ра Грібара викликало в лїберальних словіньских часописях (др. Грібар належить до слов. лїбералів) велике зворушенє і погрози на адресу бар. Бінерта і мінїстра бар. Гердтля. Після відмови потвердженя розвязало правительство раду міску і повідомило про се краєвий видїл. Краєвий маршалок др. Шуклє відповів на се зараз, що кр. видїл приймає се до відома з бажанєм, щоби населенє Любляни мало нагоду вибрати демократичне представництво.

Відмову потвердженя д-ра Грібара приписувала Gazeta Nar. впливови провідника христ. сусп. Словінців д-ра Шустершіча, завзятого противника словіньских лїбералів, котрі все єднали ся з Нїмцями проти христ. сусп. Словінців. Однак др. Шустершіч заперечує сї вісти і зазначує, що він в інтересї громадскої самоуправи промовляв в міродатних кругах за по-

---

Бесс приглядала ся з жіночим одушевленєм, вкінци сказала, плачучи і сьміючи ся рівночасно:

— Яку ти нову дурницю задумав?

— Джім не одвітив на питанє а заявив саркастично:

— Панї Дїдї, прошу мене нинї не ожидати. Іду на чай до висшого товариства!

За годину сидїло в сальонику о. Летбі трьох джентельменів так заприязнених і сердечних, неначе би вони знали ся від давних часів. Особливо джентельмен, що сидів в серединї і іменував себе місцевим нотарем, сердечно говорив з обома товаришами, відорваними від жінок і дїтий і висланими зі столицї аж сюди, до сеї проклятої оселї, званої Кільронаном.

— Тут не є ще так дуже лихо — сказав один з нотарів — бував я ще в гірших дїрах.

А далї розмова зійшла на небезпеку, що грозила представителям права і з неї показало ся, що в цїлій державі Його Королївського Величества нема гіршої збиранини драбів, як тут в Кільронанї. Чиж забули вже о тім, як в часї аґрарної лїґи тутешні мешканцї зловили попередника сего джентельмена, що сидів між замісцевими гістьми, чоловіка зовсїм приличного, здерли з нього одїнє і прибили за уха до дверий дому, в якім мешкав? Доперва слїдуючого дня сусїди увільнили біднягу.

— А деж була полїція! — спитали чужі гостї.

— Полїция? Тутешня полїция все дивить ся там, де не потреба. Даймо спокій тим драбам, сполочім собі горло чарочкою горівки. Знаєте? Нема між Кільронаном а Дублїном лїпших напитків, як у панї Гелєй! Ходїм!

— Добре! А щож станеть ся з движимостями, яких ми мусимо стеречи?

(Дальше буде).

твердженєм д-ра Грібара. Однак відмова потверджения не може впливати на становище христ. сусп. Словінців супроти правительства. Взагалі можна бути певним, що справа д-ра Грібара остане бурею в склянці води, бо др. Грібар се не др. Люеґер, а Любляна і сторонництво лібералне словіньске се не то само, що Відень і віденьскі христ. суспільники.

Заграниця.

Турецка печать повитала communiqué і голоси печати про сольногородский зїзд загально прихильно. Jeni Gazetta зазначує,що тожсамість поглядів Австро-Угорщини і Італії є корисною для конституцийної Туреччини.„Ікдам“ підносить, що Австро-Угорщина і Італія не мають нїяких самолюбних цїлий на недалекім Сходї, на що вказує їх останнє порозуміне. По думцї сего дневника сольногородский зїзд становить нову еру консолїдациї незавнсимости і неподїльности Туреччини. Sabak надїє ся, що communiqué про погляди двох найблизших Балканьских держав зробить велике вражінє на інтересовані круги.

Передостанньої недїлї відбуло ся в Іспанії 140 католицких зборів, які запротестували проти полїтики Каналєхаса. Спокою не нарушено нїгде. Іспаньский мінїстер-предсїдник вистосував до всїх послів і сенаторів більшости письмо, в якім взиває ся, щоби брали участь в засїданях, позаяк правительство рішило ся видати противникам битву. В пятницю був папский нунций у відвідинах в короля. В суботу мала відбути ся важна мінїстерияльна нарада в справі важних релїґійних і суспільних питань.

Білгородский дописуватель Temps а пише, що вість берлїньского Lokalanzeiger-а про австро-турецке порозуміне, яке має бути звернене головно проти Сербії, викликало занепокоєнє в сербских полїтичних кругах. Сербскі полїтики затревожені тим, що Сербія зовсїм булаб ізольована на Балканї, колиб Туреччина звернула ся проти неї. Відносини до Австро-Угорщини є бездоганні, але холодні, а ворогованє тревае дальше. Між Білгородом і Цетинією є відносини після офіцияльних вістий добрі, але ривалїзация між династиями і мужами стану в обох краях зростає і годї її затаїти. Також між Сербією і Болгарию нема нїякої сердечности, а подорож короля Фердинанда до Цетинії була новою уразою. Подорожи до Цетинії і поворотови через Босну приписують демонстративно протисербский характер. Побоюють ся, що володарі Чорногори і Болгариї задумують мабуть вилучити Сербію від балканьских справ і відобрати їй ролю, яку она відграє супроти Славян Туреччини.

Венїзельос прибув потайком до Атен, висївши в Елєвзіс, щоби уникнути приготовлених для себе оваций. Відси удає ся він на Крету. Справа єго уступленя з кретийских урядів і утворенє мішаного правительства на Креті стрінуло ся з трудностями формальної натури, бо до сего треба згоди кретийского парляменту, який одначе відрочено на два місяцї.

Після вістий з турецкої амбасади в Парижи можна сподївати ся на певно, що на останню ноту Порти до опікунчих держав в справі вибору Кретийцїв до грецких народних зборів відповідь дотичних кабінетів буде прихильна та що посли, які не є грецкими підданими, рішучо не будуть допущені до згаданих зборів. Се відповідалоб становищу Туреччини зглядом безуслівного удержаня єї суверенної зверхности, а через те наступилаб вдоволяюча розвязка сеї справи.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар**. В середу: руско-кат.: Бартоломея; римо-кат.: Реґіни п. — В четвер: руско-кат.: Адрияна м.; римо-кат.: *Рож. Пр. Д. М.*

— **Соймова виборча реформа**. Засїданє підкомітету соймової виборчої реформи відбуде ся в суботу 10. с. м. в соймовім будинку.

— **Аматорске представленє.** В салї львівского „Сокола“ виставили минулої недїлї члени аматори читальнї „Просьвіти“ жовківского передмістя драму „Невольник“. В ролях визначали ся: яко старий коваль п. Іван Хаджай, який віддав ролю як справдїшний вишколений актор. Ролю Недобитого грав п. Білик, якому закинути можна лише те, що за скоро місцями говорить. Степана грав п. Куць і вивязав ся з своєї задачі добре. Ще лїпше випала би була єго роля, наколиб трошечка голоснїйше був говорив. Жіночі ролї випали, як звичайно буває у театрах аматорских, слабше. Ролю Неплюя грав поправно п. Сорока. Слабше випала роля Опари (п. Бодак) а то через тихий і невиразний виговір. Менші ролї пішли добре. Хори пописали ся гарно. Саля була переповнена. Всї місця до одного розкуплено. Багато осіб відійшло з жалем без білєтів до дому. Представленє скінчило ся о год. 10 а зачало ся, що треба признати, точно о год. 7, хоч до точности наша публика не може привикнути. — т.

— **Напасть шинкарів.** Gaz. lw. доносить, що до намісника зголошує ся велике число осіб зі всїх сторін Галичини, котрі внесли поданя о шинкарскі концесиї. З огляду, що подань о шинкарскі концесиї внесено поверх 30.000, тому є фізичною неможливостию приймати всїх зголошуючих ся і відбувати з ними устні розправи. Петенти можуть свої бажаня і жалоби много точнїйше предложити на письмі, а всякі письма в тих справах будуть точно розглянені.

— **Поляки зрозуміли вагу знаня рускої мови.** „Kuryer stanisławowski“ помістив під наголовком „Uczmy polskie dzieci po rusku“ ось таку відозву: „До родичів і опікунів Поляків звертаємо ся з увагою, щоби записуючи свої дїти до середних шкіл, казали їм вчити ся рускої мови, якої знанє вже нинї для всїх а особливо для урядників показує ся конечним. Русини мають тепер — пише в відозві — над нами велику перевагу, бо володїють так само добре і мовою рускою як і польскою. Знанє рускої мови і нинї для кождого Поляка у східній части краю важнїйше і потрібнїйше, чим знанє француской або анґлїйскої“. — Инші польскі часописи передрукували сю відозву, признаючи очивидно їй рацию. Цїкаво знати, чи помежи польскими загорільцями знайде ся хоч жменя таких, що підуть за голосом відозви.

— **В справі унїверситетских подій.** З найвисшого трибуналу надійшла нинї до львівского карного суду телєґрафічна вістка, що відкинено просьбу адв. д-ра Охримовича о визначенє позакраєвого суду до переведеня розправи проти руских студентів обжаловачих за події з дня 1. липця с. р. на львівскім унїверситетї. Акти мають повернути з Відня сими днями.

— **Чи холєра?** Дня 3. і 4. с. м. лучило ся в Камінцї стр кілька підозрілих випадків занедужаня і наглої смерти наслїдком корчів в жолудку. Урядово заперечено, що се не була азийска холєра, а на границї коло Стоянова заряджено санїтарну ревізию подорожних з Росиї.

— **Огонь.** В Мечищові к. Бережан згоріло в ночи на 4. с. м 15 господарств зі всїма будинками, причім згинули в огни два селяни, а багато попекло ся. Шкода величезна, поки що не обчислена.

— **В Денисові**, пов. тернопільского, відбули ся дня 21. серпня с. р. перші загальні збори краєвого господарского товариства „Сїльский Господар“ в домі читальнї „Просьвіти“. На зборах явило ся досить багато як мужчин, так і жінок, чим дали доказ великого заінтересованя сим так важним для селян товариством, та великої цїкавости почути реферат п. Гриця Думки, директора господарского зимового курсу в Милованю. Предсїдателем зборів вибрано посла Г. Думку з Купчинець, а секретарював Іван Мекетів, студ. прав. Пос. Думка дякуючи всїм за вибір змалював коротко картину теперішного стану хлїборобского та підчеркнув потребу науки господарства для нашого селяньства, почім реферував „Про кооперацию в Данії“ п. Гриць Думка, від якої, говорив він, треба нам учити ся господарства, щоб стати такими славними, якими є Данцї через свою рациональну господарку, а до якої дійшли они кооперативно тільки через завзятість, точність та відвагу, чого у нас на жаль нема. Сей реферат, що тривав близько дві години, вислухали зібрані з великою увагою. Відтак вписало ся нових членів 21 і вибрано старшину.

— **Італїйцї проти Славян.** В недїлю в полудне прибула прогулька хорватских робітників в Полї до словіньскої робітничої орґанїзациї в Триєстї. Італїйцї протестували проти сих відвідин, а полїция з обави перед заворушенями зарядила осторожности. „Народний Дім“ обведено кордоном полїциї; товпа Італїйцїв хотїла кордон проломати, але полїция до сего не допустила. Громадки Італїйцїв перетягали потім улицями. Вибито шиби в трех словіньских інституциях і в каварні „Мінерва“, що є власностию Словінця; в каварні поломано обстанову. В кількох місцях прийшло до стріч, кілька осіб покалїчено. 10 осіб арештовано. По полудни і вечером стріч між Італїйцями і Словінцями вже не було. Підчас знищеня каварнї „Мінерва“ демонстранти стріляли з револьверів, але кулї, що застрягли в стїнах, нїкого не ранили. Крім сего демонстровано перед иншими словіньскими інституциями.

— **Спійманє російского шпігуна.** Дня 29. серпня приїхав до Станїславова нічним поїздом з Гусятина якийсь панок, котрий видав ся патролюючому на перонї аґентови полїцийному підозрінним. Панок той пішов до міста і зайшов до нічного шинку Арона Цанка і там зажадав гостинної комнати та ляг спати, не знаючи, що крок в крок за ним ішов аґент. Коли вже заснув, аґент увійшов до середини і збудив єго та зажадав, щоби він вилеґітимував ся. Незнакомий страшно змішав ся і зачав викручувати ся а тодї аґент єго арештував і відставив до комісарияту полїциї. Тут переведено перше слїдство, котре однак довело лиш до того, що арештований зізнав, що називає ся Іван Експозіто, є з походженя Італїйцем, але родив ся в Одесї і там перебуває. Дальше слїдство викрило однак, що в руки полїциї попала ся „груба штука“, шпігун першої кляси. Той Експозіто — полїция припускає не без причини, що се є фальшиве прозвиско — є сотрудником військового департаменту мінїстерства справ заграничних а рівночасно стоїть на услугах варшавскої охрани, котра зачисляє єго до найздібнїйших своїх сил. Він говорить знаменито по російски, по італїйски, французски і по вімецки та трохи по польски. Експозіто приїздив часто до Галичини а торік був у Львові, де обертав ся в кругах социялїстичних і російскої еміґрациї. Тут старав ся він навіть позискати собі львівску полїцию в той спосіб, що зрадив російских фальшівників гроший. Полїция уважаючи єго длятого за свого „вірника“ або після злодійскої мови „капуся“ не звертала на него уваги. Хитрий шпігун перебирав ся навіть за офіцира та крутив ся по ріжних ґарнїзонових містах, очевидно, щоби розвідати, чого єму потреба. При ревізиї знайдено у него шифровану азбуку і всїлякі важні записки доказуючі безсумнївно, що він займав ся шпігуньством як на поли військовім так і полїтичнім. Звіти свої посилав він то до Петербурга то до Варшави а до Галичини приїздив або через Броди або Підволочиска і Ґраніцу а послїдний раз через Гусятин, очевидно длятого, щоби не впадав занадто в очи. Шпігуна відфотоґрафовано а єго фотоґрафії розіслано всїм властям.

— **Чехи у Віднї.** При останних вписах до народних шкіл вписало ся ческих дїтий до народної школи Коменского в X. окрузї Відня 90 , з того 200 до I-ої кляси; в III. дїльници записало ся до школи 250 дїтий, а в дїльницях XII і XX, хоч шкільні власти не дали ще дозволу на отворенє ческих шкіл вписало ся вже по кількасот дїтий.

— **З Тернополя** доносять, що всї питомцї москвофільскої „сьвятоюрскої бурси“ перенесли ся сего року з рускої до польскої ґімназиї. Матадори кацапскі бояли ся, видко, щоби хлопцї в рускій ґімназиї не порозумнїйшали і не утїкли з кацапскої бурси.

— **Крашенє шовку.** Часопись Textil Industrie доносить про новий винахід, який буде мати важне значінє для фабрикантів і торговельників шовкових материй. Винахід відносить ся до відфарбованя і нового закрашеня шовку. У великих товарових маґазинах находять ся нераз значні засоби шовкових материй, що вийшли з моди. Доси той шовк був страчений. Нововинайдений спосіб позволяє без шкоди для тривкости шовку змінити єго краску на довільну.

— **Міска народна бібліотека в Шарльотенбурзї** з філїями в східній і в західній розвивала ся в адмінїстрацийнім роцї 1909. вельми живо. Скількість книжок збільшила ся о 3493 томів, так що з кінцем року находило ся 39087 скатальоґованих томів, з чого 6118 роздїлено на три читальнї. Для читальнї в централї передплачувано 155 часописий а для філїяльних читалень по 50 часописий. З читалень користало в 1909. роцї 181.844 осіб в порівнаню з 171.366 в р. 1908; від отвореня заведеня 3. січня 1898. користало з читалень загалом 1,244.997 осіб. Три випозичальнї випозичили в 1909. р. 303.092 книжок, а в 1908 роцї 287.606, підвижка проте виносить 4·8%. Загальне число визичених книжок від основаня народної бібліотеки виносить 2,015.156 томів. Розуміє ся, що найбільшим попитом тїшили ся твори красної лїтератури, в першій мірі романи і новелї. іменно виносили 68% всїх прочитаних книжок. На всякий случай в порівнаню з роком 1908. і з попередними лїтами зменшив ся попит за творами красної лїтератури о 2% в користь творів иншого змісту. Більші числа читачів мала поетична лїтература 6·8%, гумористичні видавництва 3·3%, история 2·7%, ґеоґрафія 2·6%, біоґрафія 2·6%, роднина история лиш 0·37%. Відношенє красної лїтератури до поучаючої і наукової представляло ся як 81 до 19.

— **Вигибаючі журавлї.** Журавель, один з найвеличавійших птахів, щораз більше вигибає в північних сторонах Европи. Від давних давен переслїдувано єго з ріжних причин. Найперше убивано журавлїв задля високо цїненої з них печені і на ріжні способи приладжуваного їх сма-

чного мяса. Потім польовано на журавля для його пер. Вкінци нищено його яко полевого шкідника. Але, як що до многих птиць, так і що до журавля тяжко рішити про те, чи він приносить хосен, чи шкоду. Що журавель витолочує збіже, се правда, але при тім він нищить насікомців і черваки. Любитель природи буде жалувати за журавлем вже хотьби тому що збірка журавлів перед відлетом, їх кружанє в роді танцю належить до цікавих явищ у вільній природі. Здає ся впрочім, що журавель вигибає в північній Европі також в наслідок певного рода хороби, яку др. Коббет описує в »Журналї гіґієни«. Сю хоробу викликують глисти в патрохах журавля і хоч хороба не є заразлива, то однак ширить ся в царстві журавлів і убиває їх масами. Журавель діткнений такою хоробою не приймає поживи і прямо гине з голоду. Також багато родів бактерий нищить журавлів і тим пояснює ся щораз рідша поява сего величавого птаха в північній Европі, а також в середущій, яка є його властивим осідком в теплих порах року.

— **Скілько ґазети запотребовують паперу?** Один французкий учений обчислив, що 30 тисяч ґазет, які виходять на сьвіті, зуживають денно якиий мілїон кільоґрамів паперу, а наколи вчислимо до сего і книжки, яких пересїчно виходить денно двіста, то річно зуживає ся 370 мілїонів 500 тисяч кільоґрамів паперу. До сего не вчислено анї паперу до писаня, анї паперу до пакованя. А позаяк звісно, що папір виробляють з дерева, длятого. аби достарчити такої великої маси паперу, треба що року 1250 мілїонів метрів кубічних дерева на книжки та ґазети. Єслиж возьмемо, що з одного морґа густого лїса нарубаєсь 100 кубічних метрів дерева, то треба на папір до ґазет такого лїса, щоб мав 12 і пів мілїона морґів. З того найбільше паперу зужитковує Америка, бо майже 3-ту часть всього паперу, який вироблюють на сьвіті.

— **Дрібні вісти**. О. Ол. Базюк в Бремі зрезиґнував з наданої єму презенти на Грабівку. — Устний іспит зрілости в осіннім речинци зачне ся в руский ґімназиї у Львові дня 28. вересня, а письмений дня 22. вересня.

Оповістки.

— **Поминальне богослужене** за упокій душі бл. п. д-ра Ярослава Кулачковского, директора „Дністра", відбуде ся в середу дня 7. с. м. о 8. год. рано в церкві Успенія Пресьв. Діви Марії. На се богослужене запрошує — *Дирекция Тов-а „Дністер"*.

— **З перемиской епархії.** Цїсар іменував пароха і декана о. Льва Козаневича в Містковичах і о. Івана Бариловича, пароха в Злоцкім, почетними крилошанами еп. капітули в Перемишлї.

Телеґрами

з дня 6. вересня.

Відень. Зачувати, що ще перед сесиями соймів правительство порозуміє ся з кр. виділами Галичини, Шлезка, Морави і дол. Австриї в справі будови каналів, зглядно що до винагороди за їх будову.

Солунь. З Верісовача доносять, що звідтам вийшов над грецку границю відділ машинових карабінів. В Нарта над границею прийшло до стріляниниі, в якій трох Греків застрілено, а решту прогнано. По турецкій стороні згинув один жовaїр а 2 були ранені.

Більбао (Іспанїя). У всїх робітнях страйкарі повернули до працї. Копальняні робітники страйкують дальше.

Господарскі вісти

— **З практики про зимівлю бжіл.** В київскій часописи „Україньске Бжільництво" находимо статейку п. Ілїї Прокоповича, Буковинця, яку подаємо до відома і нашим пасїшникам. Вже фатальний конець минулої зимівлї — пише п. Прок. — спонукує нас застановитись завчасу про будуче зимованє, а то тим більше, що така велика утрата бжіл стрінула нас на Буковині головно поступових пасїшників. На вандрівних зборах викладало ся про зимівлю, при чім вистерігалось з бжолою не експерементувати багато після вказівок ріжних підручників, бо є на ділї, що минулої зими в менше поступових пасїшників ліпше бжоли визимували. А то чому? Бо у них є випробувані правила, котрих они рік-річно цїпко придержують ся. Они не вимлинковують часто; меду, котрого собі бжоли придбали весною або лїтом не вибирають цїлковито. лиш один до трох щільників, прочих не тикають, щоб бжола могла його зберігти на зиму. В осени є в них головне млинкованє, і тепер лишають мід, лїтом збираний, котрий по більшій части вільний від падї, на зиму. Дальше читаємо в книгах, щоби передних сїм, чи вісїм щільників, де бжола малаб зимувати, вже від місяця серпня не тикати, бо она тут приготовляє місце на зимівлю. Я тримав ся одного року сеї засади і стратив много пнів.

В серпню треба заглянути до вуликів, чи є досить меду на зиму, як мало, то додати цукрового сиропу. Головний огляд роблю на початку вересня. Вибираю всї щільники з вулика і, зложивши їх на щільницю, кладу сїм до вісїм на дві третині з медом наповнені до вулика, і то є зимовий запас. По сих ставлю щільники з червою до вулика і вибираю їх коли черв вже вигріла ся. Вулики з молодими матками мають до пізної осени черву, і то як раз на середних щільниках, призначених на зимівлю. Сей вулик, помимо того, що має вартість, то з молодою маткою не перезимує через брак меду. Ті щільники з червою мають відмінити ся з медом наповненими. Часто маю нагоду бачити, що у нас зазимовують пасїки надто тепло. Бжоли душуть ся, між щільниками загнїзджує ся мотилиця і нищить вощину, бжола взагалї неспокійна, їсть багато і попадає в дезинтерию. Найсильнїйші пнї зводять ся до весни на нїщо. Я зимую на дворі, позаяк мої вулики з подвійними стїнами виповненими соломою. Порожне місце в вулику, де лїтом стояли щільники, не виповняю, бо й дверцї подвійні. Більш як 20 лїт я теплїйше не зазимовую. При нагоді вандрівних викладів научив я селян і дуплянки зимувати на дворі, обвинувши їх з долини до верха скрученою соломою або сїном і заткавши спід термітєм, котрого миши нїколи не тикають, а вічко з дротянкою старого решета. Щоб уможливити легкий перехід з одного щільника до другого, діравлю їх при головноім огляді заостреним та гладким патиком, трохи грубшим звичайного олівця. Бжоли не потребують лїзти боками попри стїни вулика до дальших з медом повних щільників, лише мандрують впрост через діри. От так я поступаю при зазимованю бжіл, і радію весною, як мої любимцї лїтають весело та громадно, мов під час рійки.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	8·40	2·30
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·05	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	6·35	12.20
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19 Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00		9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·33 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·10 З	3·26 К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07 К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40 Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	2·00	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	2·00	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11,55 А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·23	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39 А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·55	8·25	3·15	6·55	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	12·40
Кракова	—	—	2·45	6·04	—
Мшани	—	—	3·50	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	8·10	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·35
Черновець	—	9·10	2·23	—	2·56
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	11·25
Самбора	6·00	9·05	3·40	—	10·40
Гави рускої	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05 Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·34	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20 К	1·35 Н	3·35	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6·35	11·00	2·31	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	2·31	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			1·30		11·35 А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 1/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділї і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8. щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в неділї і рим. кат сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділї і рим кат. сьвята.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.